

สรุปประเด็นการให้สัมภาษณ์ของ
ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ในรายการ “จุดเปลี่ยนประเทศไทย” ตอน “เปิดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.”
ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT)
วันจันทร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

๑. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณากำหนดลักษณะและคุณสมบัติต้องห้ามของผู้ที่จะลงรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ ๑๗ ข้อ โดยมีข้อห้ามที่เพิ่มขึ้นมาซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับก่อนหน้านี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ และปีพุทธศักราช ๒๕๕๐) คือ เพิ่มมาตรการป้องกันไม่ให้บุคคลผู้ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม บุคคลผู้ที่ทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกศาลสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง

๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือไว้วางใจในการทำหน้าที่ ดังนั้น จึงต้องมีกลไกในการตรวจสอบพฤติกรรม ประวัติความเป็นมาในชีวิต และต้องไม่เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ประจำ ผู้พิพากษา ตุลาการ หรือมีตำแหน่งกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๔) บัญญัติไว้ว่า “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย... (๔) กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและตรวจสอบมิให้ผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือเคยกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด” ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงต้องพิจารณากำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ความเข้มข้นขึ้นมากกว่ารัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับก่อนหน้านี้ ดังนี้

๓.๑ การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้าจะเน้นในกรณีผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ต้องถูกระงับสิทธิการลงสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น และผู้ที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง จะถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือที่เรียกกันติดปากว่าอำนาจการให้ “ใบเหลือง ใบแดง” แต่การเพิกถอนที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญใหม่นี้ เป็นการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยตรง คือ ห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดชีวิต ไม่ใช่เป็นการห้ามชั่วคราวภายในกรอบระยะเวลาตามที่เงื่อนไขกำหนด และศาลคือผู้ใช้อำนาจในการตัดสินเพิกถอนเท่านั้น

๓.๒ บุคคลผู้ต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตหรือประพฤติมิชอบ จะถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยเด็ดขาด ซึ่งเดิมจะกำหนดให้บุคคลที่มีความผิดแต่รับโทษและพ้นโทษภายในระยะเวลาหนึ่งแล้ว สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งอีกได้

๓.๓ กรณีศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย หรือคำพิพากษาให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่ง เพราะมีพฤติกรรมหรือความประพฤติที่ไม่เหมาะสม บุคคลนั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง

ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดชีวิต ซึ่งต่างจากเดิมที่กำหนดให้มีการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น

๔. ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง เพื่อให้มีการทำงานกันเป็นทีมและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหน้าที่มากยิ่งขึ้น หากมีกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายใดไม่สามารถทำงานร่วมกับพรรคที่ตนสังกัดได้ ก็สามารถย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่นได้

๕. ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาชั้นปริญญาตรี เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพราะคุณวุฒิทางการศึกษาอาจใช้วัดความสามารถของคนทุกคนไม่ได้ ซึ่งมีตัวอย่างว่า คนที่ไม่จบปริญญาแต่มีความสามารถเทียบเท่าหรือมากกว่าบุคคลผู้จบการศึกษาชั้นปริญญาเสียอีก

๖. เมื่อร่างรัฐธรรมนูญใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว จะมีผลย้อนหลังไปถึงบุคคลผู้เคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดทุกกรณีในอดีตที่ผ่านมาแล้วหรือไม่นั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังไม่ได้พิจารณารายละเอียดในส่วนนี้ แต่จากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนส่วนมาก พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บุคคลผู้มีประวัติเคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายว่าทุจริตมาทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๗. มีการตัดบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จากที่เคยมีอำนาจลงมติถอดถอนนักการเมือง เปลี่ยนไปเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเสนอรายงานขึ้นสู่ศาลเพื่อวินิจฉัยและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าขาดคุณสมบัติและต้องพ้นจากตำแหน่ง

๘. คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเบื้องต้น และหากพบข้อเท็จจริงว่าขาดคุณสมบัติผู้สมัครก็อาจใช้สิทธิทางศาลเพื่อโต้แย้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

โดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน
ในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ